

Jost, Henryk

"Les Moulins", Jean Orsatelli, Marseille 1979 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 26/1, 220

1981

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zasadzie technicznej. Pozostałe rysunki techniczne ukazują próby ulepszeń prasowania i kalandrowania powierzchni różnego rodzaju tkanin.

Omówiona książka ma podstawowe znaczenie dla historii rozwoju technik włókienniczych — głównie w przędzalnictwie, tkactwie i apreturze. Przyczyni się ona, być może, do rozpowszechnienia najnowszych ustaleń w zakresie chronologii odkryć włókienniczych i wpłynie na właściwą ocenę nowatorstwa genialnego wynalazcy. Należy też podkreślić znakomity poziom wydawniczy i czytelność rysunków.

Irena Turnau

(Warszawa)

Les Moulins. Tekst i rysunki Jean Orsatelli. Wydawnictwo Jeanne Laffitte. Marseille 1979, 169 s. 435 ilustr.

Molinolodzy, historycy techniki i historycy kultury materialnej zyskali piękną książkę, prawdopodobnie trudno dostępną w Polsce, ale wartą krótkiego bodaj odnotowania. Obficie i dobrze ilustrowana, formatu A4 książka Jeana Orsatelli, zajmuje się młynami wodnymi i wiatrakami. Wprowadzająca część obejmuje krótką historię młynów i mielenia, począwszy od wykorzystania energii mięśni aż do napędu mechanicznego.

Osobny rozdział omawia młyny wodne, z kołami zarówno o poziomej, jak i o pionowej osi. Mamy tu też informację o młynach pływowych, wykorzystujących energię przepływów i odpływów morza oraz o młynach wodnych. Wspomniano o różnych zastosowaniach kół wodnych.

Duży rozdział poświęcony jest wiatrakom zarówno klasycznym (holendry, kozłaki, paltraki), jak i o pionowym wale głównym (afgańskie, polskie (!), holenderskie). W kolejnym rozdziale omówiono kamienie młyńskie i ich nakucia. Nieco uwagi poświęcono sygnalizacji w młynach (brak ziarna w pojemniku zasilającym młewnik) oraz sitom. W książce znajduje się krótki rozdział traktujący o młynach w heraldyce.

Autor oparł się w swej pracy głównie na młynach Prowansji, Korsyki i Gaskonii, ale również i na innych (holenderskich, belgijskich, portugalskich). Niezwykle ciekawy jest słowniczek użytych w tekście wyrazów francuskich i ich odpowiedników na Korsyce, w Prowansji i Gaskonii, który umieszczono za spisem zawartości książki i alfabetycznym wykazem terminów technicznych.

Całości dopełnia wykaz spenetrowanych przez autora miejscowości oraz osób, które pomogły w opracowaniu tematu. Cenne są bibliografie — zarówno bibliografia prac, z których korzystał autor, jak i bibliografia molinologiczna, zestawiona przez Association Française des Amis des Moulins.

Henryk Jost

(Zakopane)